

دارو در قرقیزستان

دکتر فریدون سیامکنژاد

دلیل بیشکک از طریق قزاقستان مرز ورودی ندارد و ویزای قرقیزستان را باید در یکی از محلهای پلیس داخل شهر مهر کنیم.
۳- فردی که قرار بود راهنمای من در قرقیزستان باشد، یکی از ایرانیان مقیم بیشکک بود و اگر چه قرار بود هنگام ورود به هتل منتظر من باشد، ولی ایشان آنجا نبود و کار گرفتن اطاق و مستقر شدن در آن را خودم انجام دادم و منتظر شدم تا ایشان بیاید. حدود یک ساعت را در سالان هتل دوستیک (Dustic) منتظر نشستم و در این مدت تنها چند کلمه‌ای را با افراد مستقر در پذیرش هتل که انگلیسی دست و پاشکسته‌ای (دور از جان خودم!) می‌دانستند صحبت کردم.
۴- از طریق تلفن پذیرش هتل با قیمت دقیقه‌ای یک دلار با قزاقستان تماس گرفتم و مسأله نیامدن راهنمای را به راهنمای خود در آن کشور خبر دادم و قرار شد ایشان مسأله را پیگیری کند. با توجه به این که ساعت قرقیزستان یک ساعت عقب‌تر از

۱- ساعت ۷ صبح روزی از روزهای خدا بایک ماشین سواری AUDI مدل ۹۰ از جلوی محل اقامتم در قزاقستان راهی قرقیزستان شدم. من بودم و راننده‌ای که فقط زبان روسی بلد بود. فاصله ۲۵۰ کیلومتری بین قزاقستان تا بیشکک (Bishkek) پایتحت قرقیزستان در سکوت مطلق گذشت.

۲- حدود ۲ ساعت طول کشید تا به مرز رسیدیم. جاده نسبتاً خوب بود و تقریباً نیمی از راه دو بانده بود. بعد از عبور از مرز حدود ۲۰ دقیقه طول کشید تا در هتل محل اقامتم در بیشکک مستقر شدم. بنابراین فاصله ۲۵۰ کیلومتری بین قزاقستان تا قرقیزستان بیشتر در خاک قزاقستان طی شد، و بیشکک پایتحت قرقیزستان تا مرز فاصله چندانی نداشت، به طوری که می‌شود گفت بیشکک متصل به قزاقستان است و مرز این دو کشور در واقع در حومه پایتحت قرقیزستان یعنی شهر بیشکک قرار داد. به همین

مجسمه لنین در وسط میدان. مجسمه تمام قد لنین با دستی که به نقطه نامعلومی اشاره می‌کند و پرنده‌ای روی آن نشسته است و ظاهراً در همان زمان ساخت، اشاره به فروپاشی کمونیسم در آینده دارد! در اطراف میدان ساختمان‌های زیبا شامل کاخ ریاست جمهوری، وزارت خانه‌های مختلف و خلاصه اکثر دولیر دولتی قرار دارند.

▶ در پایین مجسمه لنین مناره‌ای حدود ده متر قرار داشت که پرچم کشور قرقیزستان در بالای آن برافراشته بود. دو سرباز در پایین آن بدون اینکه تکان بخورند و حتی پلک بزنند به حالت دوش فنگ، ایستاده بودند و ۳ سرباز در حالی که نفخ بر دوش داشتند به شکل زیبایی دور مناره رژه می‌رفتند. اطراف مناره حصار داشت و مردم برای تماشا ایستاده بودند. ظاهراً این مجموعه مربوط به سرباز گمنام بود. به هر حال وجود مجسمه لنین بعد از یارده سال استقلال آن هم در مرکز شهر بیشکک پایتخت کشور جای تأمل دارد.

۸- دیگر میدان بزرگ شهر بیشکک، میدان مادر بود. مجسمه تمام قد زنی با دسته گلی در دست در کنار وزیر یک نمای سنگی قدرمز رنگ در وسط میدان، و یک محل در وسط نمای سنگی که بعضی اوقات با جریان گاز روشن می‌شد. به همین دلیل به آن میدان آتش نیز می‌گویند. عروس و دامادها در شب عروسی به این میدان می‌آیند و دسته گلی به رسم یادبود در پای مجسمه مادر قرار می‌دهند.

۹- شهر بیشکک مترو ندارد. برخلاف تمام کشورهای آسیای میانه، قطار داخل شهری (ترانوا) هم ندارد. وسیله نقلیه عمومی عمدتاً اتوبوس برقی و مینی‌بوس و تاکسی است. البته

قراقتان است، بنابراین دیر آمدن راهنمای قرقیزستان از نظر زمانی خیلی مشکلی ایجاد نکرد. با این همه و پس از سه تا چهار بار تماس تلفنی با قراقتان سرانجام بعد از ۳ ساعت انتظار در سالن هتل دوستیک، راهنمای آمد و برای ناهار عازم شهر شدیم و غذار از یکی از رستوران‌های ترکیه‌ای شهر بیشکک خوردیم.

۵- پذیرش هتل دلار قبیل نمی‌کرد و مجبور شدم پول خرد کنم. واحد پول قرقیزستان صوم (SUM) است و هر دلار حدود ۴۵ صوم بود. موقع تبدیل پول متوجه شدم که تمام پول آن‌ها کاغذی است، حتی ۰/۵ صومی آن‌ها نیز کاغذی بود و از این نظر در دنیا منحصر به فرد استند.

۶- قرقیزستان با کشورهای قراقتان، تاجیکستان، چین و ازبکستان هم مرز است. جمعیت قرقیزستان حدود ۵ میلیون نفر است که یک میلیون نفر آن در بیشکک، یعنی پایتخت کشور مستقر هستند. مساحت این کشور ۱۹۸۵۰۰ کیلومتر مربع است و کشوری کوهستانی است. ضمناً حدود ۲/۵ درصد مساحت این کشور را دریاچه‌های مختلف تشکیل داده است. ۷۵ درصد مردم این کشور مسلمان، ۲۰ درصد اورتودوکس روسی و ۵ درصد نیز بقیه مذاهب هستند. زبان اصلی آن‌ها روسی و قرقیزی است. اکثر قریب به اتفاق مردم این کشور زبان انگلیسی نمی‌دانند (حتی افراد تحصیل کرده) و بزرگترین مشکل خارجی‌ها نیز همین مسأله است.

۷- بیشکک شهری کوچک است و قابل مقایسه با مثلاً آلماتی در قراقتان نیست. دیدنی‌ترین محل شهر بیشکک میدان لنین است. میدانی بسیار بزرگ (در حد و اندازه میدان سرخ مسکو) با

قسمت از ویترین داروخانه به این گروه از داروها اختصاص داشت. به عنوان مثال بد نیست قیمت چند داروی این داروخانه را ملاحظه نمایید:

۱- قرص مترونیدازول خوارکی- ۲۰ عدد ۱۵۰۰۰ ریال
۲- کپسول امپرازول- ۳۰ عدد ۸۸۰۰ ریال
۳- شربت گریپ واتر (کیاهی) ۹۶۰۰ ریال

داروهایی که ذکر شد مربوط به کارخانه‌های کاملاً ناشناخته اروپایی ژنریک ساز بود که تنها نام ماده موثره دارو روی بسته بندی آن به انگلیسی ذکر شده بود. همان گونه که از قیمت‌ها پیداست، قیمت دارو تناسبی با هم ندارد. طوری که قیمت شربت کیاهی گریپ واتر از کپسول امپرازول گران‌تر است. یا قرص مترونیدازول قیمت بالایی دارد. ضمناً بر سر داروخانه به انگلیسی و روسی کلمه داروخانه را نوشته بود و اسم خاصی نداشت. ساعت کار داروخانه در روزهای غیر تعطیل از ساعت ۹ صبح تا ساعت ۸ شب به صورت یکسره و روزهای تعطیل از ساعت ۱۰ صبح تا ۲ بعد از ظهر بود.

۱۱- داروخانه NEMAN داروخانه‌ای بزرگ، با سه نفر تکنسین داروسازی و یک نفر دانشجوی داروسازی بود که مملو از داروهای مختلف بود. اصولاً داروخانه نیازی به حضور دکتر داروساز برای دایر بودن ندارد و وجود تکنسین کافی است. برای تأسیس داروخانه وجود پروانه داروسازی کافی است، ولی وجود دکتر داروساز در هر داروخانه الزامی نیست. مثلاً NEMAN نام بزرگ‌ترین شرکت وارد کننده دارو در قرقیزستان است. حدود ۴۰ داروخانه در

تاكسي خيلي کم است و شايد به دليل گران بودن قيمت بنزين است. بنزين در اين كشور نيز مانند ساير كشورهای جهان (به غير از كشور خودمان) قيمت واقعی بدون يارانه دولتی و حدود لينيري ۲۸۰ تومان است. بد نیست اين رسم را هم در زمان غذا خوردن بدانيد که در قرقیزستان (البته در بيشكك ديدم، ولی ظاهرآ در همه شهرها رسم است) که قبل از آوردن غذا، چای می‌آورند. در رستورانی که مانا هار خورديم، چای را در استكاني هاي کمر باريک و قند پهلو آورده‌ند که بinde را ياد ديشلمه معروف و سنتی خودمان انداخت.

۱۰- برای اولین بار در داخل هتل محل اقامتم نیز یک داروخانه وجود داشت. فضایي در حدود ۲۰ متر مربع با یک ویترین قشنگ و یک نفر دکتر داروساز خانم و حدود ۱۰۰ قلم دارو که از هر دارو یک بسته موجود بود. تمام نوشته‌های روی جعبه‌های دارو روسی بود. حتی بروشور داخل بسته‌بندی نیز به زبان روسی بود. دکتر داروساز داروخانه هم انگلیسی بلد نبود. چيزی در حد چند کلمه که مثلاً کلمه «سردرد» را به انگلیسی می‌دانست و به من راهنمایی کرد که بسته دارویی که در دست دارد برای درمان سردرد است. بيشتر داروها روسی و كشورهای شرق اروپا مثل مجارستان، بلغارستان و لهستان بود. داروی ایرانی که اصلاً وجود نداشت. تعداد زیادی داروی ساخت کارخانه «برلین شیمی» وابسته به گروه داروسازی «منارینی» ایتالیا بود که یک کارخانه ژنریک ساز است. تمام داروها را به وسیله یک اتیکت قيمت گذاري کرده بودند و روی داروها قيمت مصرف کننده نداشت. جالب است که داروهای گیاهی نسبتاً مرسوم بود و یک

به هفت برابر داروی ساخت داخل و بیش از سه برابر داروی وارداتی ژنریک است.

۱۲- با توجه به وضعیت اقتصادی مردم و عدم توانایی اکثریت آن‌ها در تهیه داروهای گران قیمت، معمولاً قیمت داروهای تولید داخل بسیار پایین است. به طور مثال قیمت ده عدد کپسول ایندومتاسین ساخت کارخانه مشترک قرقیزستان-پاکستان ۴ صوم و به عبارتی ۷۱۰ ریال است که قیمتی بسیار پایین است و با توان اقتصادی اکثریت مردم تناسب دارد. البته از نظر بسته بندی کیفیت بالایی ندارد، و بنابر گفته مسؤول یکی از داروخانه‌های شهر، از نظر اثر درمانی هم در حد متوسط است، ولی به دلیل ارزان بودن این دارو، استقبال بیماران زیاد است.

۱۳- در قرقیزستان دو کارخانه داروسازی دولتی و حدود ۱۰ کارخانه کوچک خصوصی وجود دارد که هر کدام ۲ تا ۴ قلم دارو تولید می‌کنند. این کارخانه‌ها تنها قرص، کپسول و شربت می‌سازند. ۲ درصد داروهای مصرفی این کشور تولید داخل و بقیه وارداتی هستند. یک کارخانه مشترک پاکستانی-قرقیزستانی هم در این کشور وجود داد که سرمایه‌گذار داخلی آن دولت این کشور است و این کارخانه هم تنها قرص، کپسول و شربت می‌سازد.

کشور وجود دارد که ۲۵ داروخانه در شهر بیشک واقع است. این شرکت با معرفی یک نفر دکتر داروساز و ارایه پروانه داروسازی مجوز تأسیس داروخانه در کشور را دریافت کرده که با این مجوز هر تعداد داروخانه می‌تواند در کشور تأسیس کند. داروخانه‌ای که ذکر آن رفت یکی از داروخانه‌های زنجیره‌ای این شرکت است. قیمت تعدادی از داروهای این داروخانه که به وسیله یک اتیکت روی بسته بندی داروها مشخص شده بود به شرح زیر است:

همان گونه که ملاحظه می‌شود قیمت داروهای ساخت کارخانه‌های ژنریک ساز بسیار ارزان‌تر از داروهای بانام تجاری خاص و ساخت کارخانه‌های معروف دنیا است. این تفاوت قیمت زمانی بیشتر خودنمایی می‌کند که قیمت داروهای وارداتی، حتی از کارخانه‌های ژنریک ساز غیر مطرح شرق اروپا را با داروهای ساخت کارخانه‌های داخلی قرقیزستان مقایسه کنیم. مقایسه زیر در واقع مشت نمونه خروار است.

همان گونه که مشخص است، قیمت داروی وارداتی ژنریک بیش از دو برابر داروی ساخت داخل است و این قیمت وقتی به شربت باکتریم ساخت کارخانه روش سوئیس می‌رسد، نزدیک

۱- قرص تاموکسی فن - ۳۰ عدد - مجارستان
۲- قرص اسپیرامایسین - ۱۰ عدد - اسپسیا فرانسه
۳- قرص آسپرین ۱۰۰ میلی گرمی - ۱۰ عدد - بایر آلمان
۴- قرص آسپرین ۳۰۰ میلی گرمی ۱۰ عدد - بایر آلمان
۵- قرص ایزوسورباید ۲۰ میلی گرمی - ۶۰ عدد - بلغارستان ۱۳۴۹۰ ریال

رعايت فاصله برای تأسیس داروخانه الزامی نیست و سود فروش دارو در داروخانه‌های این کشور بین ۱۵ تا ۱۸ درصد است. سرمایه‌گذار برای تأسیس داروخانه ختماً نباید داروساز باشد، ولی ارایه پروانه داروسازی برای گرفتن مجوز تأسیس داروخانه الزامی است. البته بعد از

گرفتن مجوز تأسیس داروخانه، محدودیتی برای تأسیس داروخانه‌های متعدد وجود ندارد و با یک مجوز تأسیس هر تعداد داروخانه می‌توان دایر کرد. برای گردش کار داروخانه نیز حضور داروساز الزامی نیست، ولی گردانندگان داروخانه بایستی تکنسین باشند.

۱۶ در خاتمه یادآوری دوباره این مسأله ضروری است که بزرگترین شرکت دارویی قرقیزستان تمایل بسیار زیادی برای تأسیس کارخانه داروسازی مشترک با ایران دارد که این امر می‌تواند جاذبه زیادی برای کارخانه‌های داروسازی ایران داشته و مسؤولان مربوطه در وزارت بهداشت، بازرگانی و صنایع و معادن می‌توانند تسهیل کننده این مسأله برای داروسازی ایران به منظور حضور در بازار دارویی قرقیزستان باشند.

۱-شربت باکتریم-روش سوئیس	۷۶۸۰۰	ریال
۲-شربت کوتربیومکسازول-لهستان	۲۵۲۰۰	ریال
۳-شربت کوتربیومکسازول-قرقیزستان	۱۱۲۰۰	ریال

۱۴- شرکت دارویی NEMAN که ذکر آن قبل از رفت، بزرگترین واردکننده دارو به قرقیزستان است که ۷۵ درصد دارو را به این کشور وارد می‌کند. این شرکت از کشورهای امریکا، کانادا، چین، کره جنوبی و اصولاً ۳۰ کشور دنیا دارو وارد می‌کند. این شرکت صد درصد داخلی و خصوصی است. تاکنون به منظور تأسیس کارخانه مشترک با کشورهای چک، اسلواکی و چین صحبت‌هایی را انجام داده‌اند که هنوز به نتیجه نهایی نرسیده است. این شرکت بسیار علاقمند به تأسیس کارخانه مشترک داروسازی با ایران بود و آمادگی هر نوع همکاری را داشتند. محل برای کارخانه دارند و حاضرند تا ۵۰ درصد شریک شوند. نیروی کار ماهر و تخصصی نیز برای گردش کار کارخانه داروسازی در اختیار دارند. این مسأله می‌تواند جاذبه خوبی برای کارخانه‌های داروسازی ایران جهت تأسیس کارخانه مشترک در این کشور باشد.

۱۵- این کشور دارای یک دانشکده داروسازی است که سالیانه حدود ۲۵ نفر از این دانشکده فارغ التحصیل می‌شوند. دوره داروسازی در این کشور ۵ سال است. تعداد داروسازهای این کشور حدود ۵۰۰ نفر و تعداد داروخانه‌های قرقیزستان حدود ۳۰۰ باب است. تعداد داروهای ثبت شده در این کشور حدود ۱۵۰۰ قلم است.

